

Aftaler om fordeling af forskningsreserve mv. i 2025

1. november 2024

Præambel

Regeringen og alle Folketingets partier har indgået delaftaler om finansloven for 2025 om 5,5 mia. kr. til forskning og innovation som del af det offentlige forskningsbudget på 30,3 mia. kr. svarende til 1 procent af BNP.

Forskning og innovation er helt afgørende forudsætninger for fremtidens velstand, sikkerhed og samfundsmæssige sammenhængskraft. Gennem ny banebrydende viden og omsætning af viden til konkrete løsninger og teknologier skaber vi et robust grundlag for at gribe fremtidens muligheder og håndtere fremtidige udfordringer. Med aftaler om fordeling af forskningsreserven mv. for 2025 prioriterer regeringen og aftalepartierne både kontinuitet og nyskabelse i forskningsindsatsen, ligesom parterne anerkender vigtigheden af at understøtte de samlede balancer i indsatsen.

Aftalen styrker den frie forskning på universiteterne, idet regeringen og aftalepartierne afsætter 0,5 mia. kr. til frie forsknings- og innovationsmidler til universiteterne. Frie midler styrker universiteternes mulighed for at foretage lange, strategiske forskningsindsatser, som kan give os helt ny og banebrydende viden, der kan vende op og ned på, hvordan vi løser nogle af samfundets helt store problemer. Prioriteringen styrker også universiteternes mulighed for talentudvikling og opretholdelse af et bredt forskningsmæssigt beredskab.

Aftalen sætter samtidig fokus på nogle af de konkrete samfundsudfordringer, vi står over for.

Regeringen og aftalepartierne prioriterer hele 2,3 mia. kr. til grønne forskningsinitiativer, så der samlet prioriteres 3 mia. kr. til grøn forskning på det statslige forskningsbudget i 2025. Samtidig videreføres målet om mindst 2,6 mia. kr. (2025-pl) årligt i grønne forskningsmidler på det statslige forskningsbudget frem til og med 2030, hvoraf en ramme på 0,5 mia. kr. til konkrete udviklings- og implementeringsindsatser afsættes årligt. De grønne prioriteringer skal bidrage til at realisere ambitionerne i udspillet *Fart på fremtidens grønne løsninger* (oktober 2024). Regeringen og aftalepartierne viderefører samtidig de fire grønne forskningsmissioner med et fornyet fokus på missionernes effekt og evne til at drive reelle løsninger frem.

Aftalen vidner også om den nye geopolitiske virkelighed med krig i Europa og et globalt kapløb om at udvikle nye kritiske teknologier. Derfor har regeringen og aftalepartierne afsat over 1,2 mia. kr. til forskning i sikkerhed og kritiske og digitale teknologier. Pengene skal blandt andet målrettes indsatser inden for rumområdet, kvanteteknologi, kunstig intelligens og forsvarsforskning. Indsatsen skal medvirke til, at Danmark kan følge med i den teknologiske udvikling til gavn for både vores sikkerhed, konkurrenceevne og produktionsarbejdspladser.

Sundhedsområdet er ligeledes vægtet højt i aftalen med en prioritering på 0,8 mia. kr. Der er blandt andet afsat 150 mio. kr. til forskning i psykiatrien, ligesom den uafhængige kliniske forskning styrkes – blandt andet med fokus på centrale områder som demens, fertilitet og stofbrug, herunder opioider.

Regeringen og aftalepartierne prioriterer samtidig frie midler til anvendelsesorienteret forskning på professionshøjskoler m.fl. Satsningen skal styrke kapacitetsopbygningen i de praksisrettede forskningsmiljøer, understøtte anvendelse af forskning i praksis og derved styrke borgernes velfærd samt uddannelsernes attraktivitet og rekrutteringen af medarbejdere til velfærdsområdet. Der afsættes også målrettede midler til forskning på socialområdet og de mest udsatte borgere, samt børn og unge, herunder med fokus på mistrivsel og læring i grundskolen.

Aftalepartierne anerkender et behov i de kommende år for et styrket fokus på rammerne for udmøntning af midler til praksisnær og anvendelsesorienteret forskning samt anvendelse og implementering af forskning, herunder til innovative løsninger på velfærdsområdet m.v. Partierne er enige om at følge udviklingen i udmøntning af midler til praksisnær forskning i det eksisterende fondssystem de kommende år.

Aftale om fordeling af forskningsreserven mv. i 2025

Mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Alternativet

1. november 2024

Aftale om fordeling af forskningsreserven mv. i 2025

Regeringen og aftalepartierne er enige om at fordele 4.462,3 mio. kr. til initiativer i finansloven for 2025, jf. tabel 1 nedenfor.

Tabel 1

Aftale om fordeling af forskningsreserven mv. i finansloven for 2025

<i>(mio. kr. 2025-pl)</i>	
1. Ambitiøse og varige grønne forskningsinitiativer	2.300,0
<i>Ambitiøs grøn omstilling og styrket kapacitetsopbygning</i>	
1.1 Grønne missioner: PtX, CCUS, landbrug og cirkulær økonomi	320,0
1.2 Grøn forskning, teknologi og innovation – Danmarks Innovationsfond	360,0
1.3 Grøn forskning – Danmarks Frie Forskningsfond	150,0
1.4 Opbygning af strategiske forskningsmiljøer	140,0
1.5 Grøn forskningsinfrastruktur og roadmap for test- og demonstrationsfaciliteter	46,9
1.6.1 EUDP – Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram	298,0
1.6.2 MUDP – Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram	115,0
1.6.3. GUDP – Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram /økologiforskning i samarb. m. ICROFS	55,0
1.7 Sikker lagring af CO2	15,0
<i>Et klima- og miljøvenligt landbrug og fremtidens fødevarer</i>	
1.8 Styrket udvikling og implementering af klimateknologier i landbruget	500,0
1.9 Forskning i plantebaserede fødevarer – Danmark som foregangsland	75,0
1.10 Grønt program for omstilling af fiskeri og akvakultur	35,0
<i>Klima og klimatilpasning</i>	
1.11 Nationalt Center for Klimaforskning (NCKF)	34,4
1.12 Klimatilpasning	60,0
1.13 Monitorering af grøn forskning mv.	20,5
<i>Arktisk</i>	
1.14 Arktisk forskning	54,0
1.15 Overvågning af Grønlands Indlandsis og Greenland Climate Network	21,2
2. Kritisk teknologi, sikkerhed og digitalisering	1.223,8
2.1 Kritiske og digitale teknologier – Danmarks Innovationsfond	369,0
2.2 Kvanteforskning	200,0
2.3 Rum	231,0
2.4 Forsvarsforskning og diplomati-, freds- og konfliktforskning	45,0
2.5 Kunstig intelligens	100,0
2.6 DIREC	40,0
2.7 Bioteknologi og biosolutions	54,0
2.8 Halvledere, micro- og nanochips	140,0
2.9 Cern fyrårsmiljø	20,0
2.10 Institut Laue-Langevin	13,6
2.11 European XFEL	11,2

3. Sundhed og life science	781,2
3.1 Life science, sundhed og velfærdsteknologi	320,5
3.2 Klinisk og uafhængig forskning – Danmarks Frie Forskningsfond	231,5
3.3 Psykiatriforskning – Danmarks Frie Forskningsfond	150,0
3.4 Ældreforskning	35,0
3.5 Forskning i smitsomme sygdomme og epidemiologisk overvågning	5,0
3.6 ESS-forskningsfyrtårn inden for dataanalyse og life science	39,2
4. Trivsel, læring og sammenhængskraft	157,3
4.1 Forskning i udsathed samt mistrivsel	55,0
4.2 Læring og trivsel i grundskolen og ungdomsuddannelser	45,0
4.3 Antisemitisme	12,0
4.4 Opfølgning på udredninger	5,3
4.5 Styrket forskning på det specialiserede socialområde	40,0

Anm.: Midlerne er inkl. administration.

1. Klima – ambitiøse og varige grønne initiativer

1.1 Grønne missioner: PtX, CCUS, landbrug og cirkulær økonomi

Aftalepartierne er enige om at afsætte 320,0 mio. kr. i 2025 til en styrket strategisk grøn forsknings- og innovationsindsats inden for de fire grønne missioner, som blev iværksat med *Aftalen om fordeling af forskningsreserven mv.* i 2021:

- 1) Fangst og lagring eller anvendelse af CO₂ (CCUS)
- 2) Grønne brændstoffer til transport og industri (Power-to-X mv.)
- 3) Klima- og miljøvenligt landbrug og fødevarerproduktion
- 4) Cirkulær økonomi med fokus på plastik og tekstiler

Midlerne skal bidrage til at konsolidere og udbygge indsatsen i de fire grønne forsknings- og innovationspartnerskaber med henblik på at realisere ambitionerne i de roadmaps, som er udarbejdet for hver mission. Indsatsen skal bidrage til, at Danmark kan nå målet om 70 procents reduktion af drivhusgasudledning i 2030 og indfri de langsigtede klimamål efter 2030. Danmarks Innovationsfond udbyder midlerne i konkurrence mellem de fire etablerede grønne partnerskaber, som er nedsat til at implementere missionerne.

1.2 Grøn forskning, teknologi og innovation

Aftalepartierne er enige om at afsætte 360,0 mio. kr. i 2025 til bredere tematiske opslag inden for grøn forskning, teknologiudvikling og innovation på syv områder, jf. *grøn forskningsstrategi fra 2020*:

- 1) Energiproduktion mv.
- 2) Energieffektivisering
- 3) Landbrug og fødevarerproduktion
- 4) Transport
- 5) Miljø og cirkulær økonomi
- 6) Natur og biodiversitet
- 7) Bæredygtig adfærd og samfundsmæssige konsekvenser (tværgående)

Danmarks Innovationsfond udmønter midlerne til de projekter, der demonstrerer størst effekt på klima, klimaresiliens, natur, biodiversitet, miljø, herunder vandmiljø, samt vækst og beskæftigelse, og som kan understøtte udvikling af lokale erhvervsfyrtårne. Der kan endvidere i udmøntningen prioriteres midler inden for bæredygtigt byggeri.

Aftalepartierne lægger vægt på, at der i udmøntningen også støttes tværfaglige projekter og projekter inden for humanistisk og samfundsvidenskabelig forskning. Det kan f.eks. være projekter, der kombinerer naturvidenskabelig og teknologisk forskning med humanistisk og samfundsvidenskabelig forskning, som kan bidrage med værdifuld viden relateret til f.eks. adfærd, incitamenter, regulering og markedsforhold.

Af den samlede ramme er 30,0 mio. kr. prioriteret til forskning i energisystemer, herunder sektorkobling og samspillet mellem de forskellige dele af energisystemer, og hybridprojekter (f.eks. energiøer) mhp. at styrke Danmarks position på området for udbygning af vedvarende energi og øge mulighederne for afsætning via nye grænseoverskridende energisystemer. Midlerne udmøntes af Danmarks Innovationsfond.

1.3 Grøn forskning – Danmarks Frie Forskningsfond

Aftalepartierne er enige om at afsætte 150,0 mio. kr. i 2025 til den grønne, frie og nysgerrighedsdrevne forskning. Prioriteringen skal fremme forskernes egne originale idéer, som kan bidrage til den grønne omstilling. Samtidig skal prioriteringen understøtte karriereudvikling for vækstlaget i dansk forskning, bl.a. de yngre forskere. Midlerne kan også understøtte internationalt forskningssamarbejde. Midlerne udmøntes af Danmarks Frie Forskningsfond.

1.4 Opbygning af strategiske forskningsmiljøer

Aftalepartierne er enige om at afsætte 140,0 mio. kr. i 2025 til fortsat opbygning af varige forskningsmiljøer på strategisk prioriterede områder inden for den grønne forskning og understøtte velfungerende rammer for den forskningsbaserede myndighedsbetjening og strategiske samarbejder med fonde. Forskningsmiljøerne opbygges på tværs af institutioner for at opnå stærk kritisk masse i dansk forskning. Midlerne skal bidrage til at adressere de udfordringer, der aktuelt er i den forskningsbaserede myndighedsbetjening, bl.a. i relation til generationsskifte og fastansættelser og derigennem styrke kapaciteten inden for klima, landbrug, natur og miljø, herunder ift. bl.a. klimatilpasning og arealanvendelse. Midlerne skal endvidere understøtte forskere og forskningsmiljøers mulighed for at ansøge om og omsætte tilskud fra eksterne forskningsfinansierende fonde. Midlerne ydes som driftstilskud til forsknings- og uddannelsesinstitutioner, herunder til samarbejdskonstellationer på tværs af institutioner, myndighedsbetjening mv. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet i dialog med relevante ministerier.

1.5 Grøn forskningsinfrastruktur og roadmap for test- og demonstrationsfaciliteter

Aftalepartierne er enige om at afsætte 44,4 mio. kr. i 2025 til grøn forskningsinfrastruktur (udstyr, databaser, laboratoriefaciliteter mv.). Prioriteringen skal understøtte strategiske grønne satsninger på forskningsinfrastruktur, der kan danne grundlag for løsninger på centrale samfundsmæssige problemstillinger, herunder særligt udviklingen af grønne løsninger til indfrielse af klimalovens målsætninger. Midlerne udmøntes inden for rammerne af den kommende Roadmap for forskningsinfrastruktur 2025, hvortil der på regeringens forslag til finanslov for 2025 er prioriteret 78,0 mio. kr. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Aftalepartierne er endvidere enige om at afsætte 2,5 mio. kr. til udvikling af en roadmap for test- og demonstrationsfaciliteter (TDU), der skal prioritere behov for mindre TDU-faciliteter, der understøtter hurtige klimaresultater gennem implementering af udvalgte grønne teknologier. Roadmappen udarbejdes i samarbejde med centrale interessenter. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

1.6 Udviklings- og demonstrationsprogrammer

Udviklings- og demonstrationsprogrammer (UDP) støtter udviklings-, test- og demonstrationsprojekter inden for prioriterede områder såsom energi, miljø og fødevarer, der er vigtige for den grønne omstilling. UDP'erne finansierer projekter, der kan medvirke til at løfte nye teknologier og løsninger fra forsknings- til kommercialiseringsstadiet, og som kan bidrage til at skabe flere grønne arbejdspladser i Danmark.

1.6.1 Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram

Aftalepartierne er enige om at afsætte 298,0 mio. kr. i 2025 til Det Energiteknologiske Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP). EUDP har til formål at understøtte Danmarks energipolitiske målsætninger, bl.a. om forsyningssikkerhed, uafhængighed af fossile brændsler ved at udmønte midler til udvikling og demonstration af ny energiteknologi samt til etablering af testfaciliteter. EUDP bidrager herved til, at Danmark kan nå sine ambitiøse klimamål.

Af midlerne er 60,0 mio. kr. målrettet udvikling og demonstration af el-lagre mhp. at udvikle nye løsninger til integration i dansk energiplanlægning og til eksport for at understøtte forsyningssikkerhed i et grønt el-system. Midlerne kan også målrettes virksomheder, som etablerer grønne forsknings- og udviklingsaktiviteter og produktionsfaciliteter i Danmark. Midlerne udmøntes af EUDP under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

1.6.2 Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram

Aftalepartierne er enige om at afsætte 115,0 mio. kr. i 2025 til Det Miljøteknologiske Udviklings- og Demonstrationsprogram (MUDP). Indsatsen skal fremme udvikling og anvendelse af nye effektive miljøløsninger på prioriterede miljøudfordringer som f.eks. drikkevandsbeskyttelse, vandmiljø, luft- og plastikforurening, genanvendelse af emballage og samtidig understøtte vækst og beskæftigelse i hele landet. Der øremærkes 10,0 mio. kr. til klimatilpasningsløsninger. Midlerne udmøntes af MUDP under Miljø- og Ligestillingsministeriet.

1.6.3 Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram – ICROFS

Aftalepartierne er enige om at afsætte 55,0 mio. kr. i 2025 til Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) økologiforskning i samarbejde med Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer (ICROFS). Økologi er en vigtig brik i den grønne omstilling af landbruget, da flere økologiske arealer vil fremme en produktion med brug af mindre mængder gødning og uden brug af kunstige sprøjtemidler, som resulterer i færre udledninger pr. hektar, som er til gavn for klima, miljø, drikkevand og natur. Midlerne udmøntes af GUDP under Ministeriet for Landbrug, Fødevarer og Fiskeri.

1.7 Sikker lagring af CO₂ i Danmark

I forlængelse af Aftale om styrkede rammevilkår for CCS i Danmark af september 2023 er aftalepartierne enige om at afsætte 15,0 mio. kr. i 2025 til Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelser (GEUS) i forhold til sikker lagring og overvågning af CO₂ i undergrunden (fiberkabler (DAS), geomekaniske studier og vandkemiske monitoringsstrategier) samt udvikling af et modelbaseret forvaltningsværktøj til vurdering af lagringslokaliteter. Midlerne udmøntes af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

1.8 Styrket udvikling og implementering af klimateknologier i landbruget

Aftalepartierne er enige om at prioritere 500,0 mio. kr. i 2025 til en række målrettede forsknings- og innovationsindsatser som led i regeringens grønne forsknings- og innovationsudspil *Fart på fremtidens grønne løsninger – En styrket indsats for grøn forskning, innovation og klimaløsninger (oktober 2024)*. Indsatserne skal bidrage til udviklingen og implementeringen af en række klimateknologier og -tiltag i landbrugs- og fødevarerhvervet.

Via en ny holistisk tilgang for grøn forskning og innovation, der præsenteres i *Fart på fremtidens grønne løsninger*, vil indsatserne bidrage til at reducere udviklings- og implementeringsbarrierer for et sæt af konkrete klimateknologier og -tiltag. De målrettede forsknings- og innovationsindsatser omfatter bl.a. test-, skala- og demonstrationsprojekter samt dokumentationsprojekter for udvalgte klimateknologiers klimaeffekt, så effekten er dokumenteret iht. FN's retningslinjer og kan indgå i det nationale klimaregnskab (emissionsopgørelse).

Af midlerne prioriteres 205,0 mio. kr. til test, skala og demonstration af udvalgte klimateknologier og -tiltag for at højne og styrke deres teknologiske modenhed. Midlerne udmøntes af Ministerium for Grøn Trepert, Erhvervsministeriet og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Af midlerne prioriteres endvidere 118,0 mio. kr. til fokuserede dokumentationsprojekter for udvalgte klimateknologier og -tiltag, så deres klimateffekt kan indgå i de nationale emissionsopgørelser. Midlerne udmøntes af Ministeriet for Grøn Trepert og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Af midlerne prioriteres endvidere 25,3 mio. kr. til styrkelse af Nationalt Center for Miljø og Energi (DCE) ved Aarhus Universitet i perioden 2025-2028. Midlerne skal bl.a. understøtte en ny samarbejdsform, hvor DCE inddrages tidligere og mere kontinuerligt i de dokumentationsprojekter, der sættes i gang nu og i de kommende år. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Af midlerne prioriteres endvidere 51,7 mio. kr. til øvrige forsknings- og innovationsindsatser for udvalgte klimateknologier og -tiltag. Indsatserne omfatter bl.a. verifikation af teknologisk modenhed samt afdækning af evt. væsentlige negative sideeffekter. Midlerne udmøntes af Ministeriet for Grøn Trepert og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

Endelig prioriteres 100,0 mio. kr. til en reserve til yderligere klimaløsninger i landbruget. Midlerne ventes udmøntes i første halvår 2025.

1.9 Forskning i plantebaserede fødevarer – Danmark som foregangsland

Aftalepartierne er enige om at afsætte 75,0 mio. kr. i 2025 til at understøtte forskning og udvikling i sunde, klimavenlige fødevarer og fødevaresystemer, herunder særligt plantebaserede og økologiske fødevarer og alternative proteiner. Den grønne omstilling af fødevaresystemerne til et i højere grad plantebaseret fødevaregrundlag, bl.a. via ændringer i adfærds- og forbrugsmønstre, er afgørende for dansk klimahandling, miljø, sundhed, fødevareforsyning og vækst. Midlerne udmøntes af Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, herunder Fonden for Plantebaserede Fødevarer og GUDP. Initiativet bidrager endvidere til missionen, Klima- og miljøvenlig landbrugs- og fødevareproduktion.

1.10 Grønt program for omstilling af fiskeri og akvakultur

Aftalepartierne er enige om at afsætte 35,0 mio. kr. i 2025 til forskning og udvikling for at sikre viden om og dokumentation af effekterne af initiativer til en grøn omstilling af fiskeri- og akvakultursektoren. Indsatsen skal ses i lyset af Fiskerikommisionens anbefalinger om fremtidens fiskeri og skal understøtte en grøn omstilling af fiskerisektoren. Parallelt gennemføres en grøn omstilling af akvakultursektoren mod en mere bæredygtig produktion. Midlerne udmøntes af Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri ved en fortsættelse af Grønt program for omstilling af fiskeri og akvakultur.

1.11 Nationalt Center for Klimaforskning (NCKF)

Aftalepartierne er enige om at afsætte 34,4 mio. kr. i 2025 til at videreføre aktiviteter inden for de igangværende og langsigtede forskningsområder, som Nationalt Center for Klimaforskning (NCKF) har opbygget siden 2020. Det gælder f.eks. overvågning og fremskrivning af det polare klima og kryosfæren (is på land og hav) samt et fokus på nordatlantiske klimaændringer og risikoen for pludselige skift i klimaet og "tipping points", hvilket også bidrager til udviklingen af klimaprognoser for de kommende årtier. Forskningen understøtter endvidere både den grønne omstilling og klimatilpasning i Danmark og Grønland, f.eks. gennem analyser af fremtidens ekstreme vejr til brug for vurderinger af konsekvenser, samfundspåvirkning og klimatilpasningsbehov. Midlerne skal endvidere understøtte NCKF's samarbejde med andre klimaforskningsinstitutioner i rigsfællesskabet og en udvidelse af centerets tværgående samarbejde. NCKF vil fortsat prioritere indsatsen med at understøtte Danmarks Meteorologiske Instituts (DMI) funktion som Danmarks kontaktpunkt i IPCC og DMI's rolle som regeringens klimavidenskabelige rådgiver, jf. Klimalovens § 9. Midlerne udmøntes af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

1.12 Klimatilpasning

Aftalepartierne er enige om at afsætte 60,0 mio. kr. til en række indsatser, der samlet set skal forbedre videns- og datagrundlaget for varsling af oversvømmelser og klimatilpasning. Indsatsen har til formål at fortsætte og udbygge en række forsknings- og dataindsatser inden for særligt oversvømmelser, tørke, højtstående grundvand og landskred samt kortlægning af samfundets sårbarhed på tværs af vandkilder og sektorer. Et

bedre videns- og datagrundlag vurderes generelt at gøre det muligt at håndtere konsekvenserne af klimaforandringerne mere effektivt samfundsøkonomisk.

Aftalepartierne er enige om at afsætte 12,0 mio. kr. til udvikling af dynamiske prognoser for oversvømmelser i realtid. Indsatsen har til formål at styrke præcisionen i de eksisterende oversvømmelsesvarsler og bidrage til at ruste myndigheder og borgere til at planlægge og prioritere forberedelser ifm. akutte oversvømmelser endnu bedre.

Aftalepartierne er endvidere enige om at afsætte 14,0 mio. kr. til styrket viden om tørke til brug for prognoser, overvågning og forebyggende indsatser på tværs af sektorer, herunder særligt ift. landbruget. Indsatsen skal bl.a. belyse forventninger til tørkeforekomster i fremtiden, hvilke konsekvenser tørke har for det danske samfund, samt hvordan disse håndteres.

Endelig er aftalepartierne enige om at afsætte 34,0 mio. kr. til styrket videns- og datagrundlag om højtstående grundvand, store nedbørsmængder, risiko for landskred og metode til opgørelse af skadesværdier. Indsatsen består af fem elementer: 1) afdækning af udfordringer og løsningsmuligheder ift. højtstående grundvand, 2) udvikling af Danmarks digitale tvilling, der skal samle og analysere data ifm. simuleringer af stormflods- og oversvømmelseshændelser og klimatilpasningsløsninger, 3) udvikling af metode til kortlægning af vandløbsbund og -udformning, 4) kortlægning af risiko for landskred i Danmark som følge af øget nedbør og grundvandsstand, 5) udvikling af ensartede metodiske retningslinjer for opgørelse af skadesværdier på tværs af vandkilder, skadestyper og sektorer.

Midlerne udmøntes af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet og Miljø- og Ligestillingsministeriet, og implementering af initiativerne og underliggende indsatser sker i koordination mellem Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet og Miljø- og Ligestillingsministeriet.

1.13 Monitorering af grøn forskning mv.

Aftalepartierne er enige om at afsætte 20,5 mio. kr. i 2025 til at styrke monitorering af forskning, herunder grøn forskning. En styrket monitorering af forskningen skal bl.a. bidrage med mere viden om forskningsinvesteringers potentiale for at bidrage til klimamålene samt udvikling af et forsknings- og innovationsdataberedskab, som bedre end i dag understøtter analyser af forskning og innovation, f.eks. hvad der forskes i, hvem der gennemfører og finansierer forskningen, forskningens videnskabelige anerkendelse mv. Midlerne skal også understøtte bedre og mere robuste data for universiteternes innovations- og iværksætteraktivitet. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

1.14 Arktisk forskning – Klimaforandringer og bæredygtige arktiske samfund

Aftalepartierne er enige om at afsætte 54,0 mio. kr. i 2025 til at styrke den arktiske forskning. Prioriteringen kan bidrage til en bæredygtig udvikling i Arktis gennem en større forståelse af klimaforandringerne og deres betydning for både biodiversitet, økosystemer, kulturarv og levevilkår i Arktis, herunder med fokus på inddragelse af lokalbefolkningen og kapacitetsopbygning. Det omfatter bl.a. viden om udfordringer og løsninger i relation til fysisk-kemiske forhold, klimafeedback-mekanismer, økosystemer samt menneskers og dyrs levevilkår. Indsatsen kan også bidrage til øget viden om sociale og kulturelle ændringer og forhold i de arktiske samfund som følge af bl.a. klimaforandringer, historiske forhold mv. Af den samlede ramme er aftalepartierne enige om at prioritere 47 mio. kr. til et arktisk forskningsprogram i regi af Danmarks Frie Forskningsfond. Herudover er aftalepartierne enige om at fordoble midler til Danmarks deltagelse i UArctic ift. 2024 gennem en prioritering af 6 mio. kr. til formålet. Der vil frem mod forhandlingerne om forskningsreserven mv. for 2026 være fokus på midlernes afløb. Herudover er aftalepartierne enige om at afsætte 1 mio. kr. til understøttelse af arktisk forskning. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet og af Danmarks Frie Forskningsfond.

1.15 Overvågning af Grønlands Indlandsis og Greenland Climate Network

Aftalepartierne er enige om at afsætte 21,2 mio. kr. i 2025 til GEUS' fortsatte overvågning af ændringer i Grønlands indlandsis. GEUS' overvågning er særdeles vigtig for planlægning og indsats i forhold til klimaforandringer og klimatilpasning. Midlerne øremærkes to initiativer, der adresserer målinger af

indlandsisen i Grønland: Program for overvågning af Grønlands Indlandsis (PROMICE), som måler afsmeltningen i randområderne, og Greenland Climate Network (GC-Net), som måler snefaldet på den centrale del af Grønland. Midlerne udmøntes af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

2. Kritisk teknologi, sikkerhed og digitalisering

2.1 Kritiske og digitale teknologier

Aftalepartierne er enige om at afsætte 369,0 mio. kr. i 2025 under Danmarks Innovationsfond til at understøtte strategisk forskning og innovation inden for kritiske og digitale teknologier, som er afgørende for at styrke Danmarks position i det internationale teknologiske kapløb til gavn for national sikkerhed og konkurrenceevne samt velfærdssamfundets funktionsevne og sammenhængskraft.

Indsatsen skal styrke både grundlagsskabende og anvendelsesorienteret forskning og innovation inden for produktionsteknologi samt de områder, som EU vurderer er af særlig kritisk betydning, og som i høj grad kan anvendes til både civile og militære formål, herunder bioteknologi, halvledere, kunstig intelligens og kvanteteknologi. Indsatsen kan endvidere understøtte udviklingen af metoder til borgerinddragelse og digital inklusion, robot- og droneteknologi, materialeteknologi, partikelforskning, big data og cyber- og informationssikkerhed, herunder intensiveret dataanvendelse mhp. at understøtte udviklingen af det digitale velfærdssamfund, hvor borgernes tillid og medborgerskab er i centrum.

Indsatsen kan også fremme danske universiteters og virksomheders teknologiske forskning gennem samarbejder i de internationale miljøer, som Danmark er medlem af (CERN, ESO, EMBL, ESRF, EU-XFEL, ESS m.fl.), så dansk viden kommer i spil internationalt og fremmes gennem aktiv deltagelse i udvikling af morgendagens teknologier.

Der skal i den gennemførte forskning tages højde for dataetiske principper, herunder ansvarlig brug af data og transparens. Midlerne udmøntes af Danmarks Innovationsfond.

2.2 En strategisk forskningsindsats for udvikling af kvanteteknologi

Aftalepartierne er enige om at afsætte 200,0 mio. kr. i 2025 til en strategisk forskningsindsats for kvanteteknologi som led i National Strategi for Kvanteteknologi.

Aftalepartierne er herunder enige om at afsætte 130,0 mio. kr. i 2025 til videreførelsen af et strategisk program for kvanteteknologi, som udmøntes af Danmarks Innovationsfond. Der skal fortsat lægges vægt på den tidlige, grundlagsskabende forskning samt internationalt samarbejde og understøttelse af videnbaseret innovation og kommercialisering af kvanteforskning.

Aftalepartierne er endvidere enige om at afsætte 40,0 mio. kr. i 2025 til at styrke adgang til digital forskningsinfrastruktur, forskning i algoritmer og software på kvanteområdet samt kompetenceopbygning og anvendelse af kvanteteknologi. Midlerne udmøntes af Danish e-infrastructure Cooperation (DeiC) under Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Aftalepartierne er endvidere enige om at afsætte op til 10,0 mio. kr. i 2025 til finansiering af det danske bidrag til udvikling af en europæisk kvantekommunikationsinfrastruktur til sikker deling af data (EuroQCI). Midlerne kan anvendes til dansk medfinansiering af kommende projektopslag under EuroQCI og til finansiering af aktiviteter, der udvikler den danske deltagelse i EuroQCI. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Endelig er aftalepartierne enige om at afsætte 20,0 mio. kr. i 2025 til etablering af et nyt forskerudvekslingsprogram for unge forskere med fokus på at styrke internationaliseringen af dansk forskning på kvanteområdet. Programmet skal give mulighed for, at talentfulde forskere på post.doc-niveau får mulighed for at tilbringe en periode af deres forskerkarriere på førende forskningsinstitutioner i udlandet. Innovation Centre Denmark kan understøtte programmet. Midlerne udmøntes af Danmarks Frie Forskningsfond.

2.3 Rumforskning og deltagelse i Den Europæiske Rumorganisation (ESA)

Aftalepartierne er enige om at afsætte i alt 231,0 mio. kr. i 2025 til at styrke dansk forskning og innovation på rumområdet.

Aftalepartierne er enige om, at 169,4 mio. kr. heraf prioriteres til at styrke dansk deltagelse i Den Europæiske Rumorganisation (ESA). Danmark vil i ESA kunne styrke sin deltagelse i en lang række ikke-obligatoriske programaktiviteter inden for f.eks. jordobservation, navigation, bemandet rumfart og teknologiudvikling, der kan løfte nationale forskningsmæssige, brugermæssige, teknologiske og erhvervsrettede interesser. Samtidig vil midlerne kunne understøtte erhvervsrettet teknologiudvikling med fokus på grøn omstilling, klimaovervågning, civil sikkerhed, sikkerhed for samfundsinfrastruktur og kommunikation. Herudover er aftalepartierne enige om at afsætte 1,6 mio. kr. til at styrke koordinering af Danmarks myndighedsvaretagelse på rumområdet. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Aftalepartierne er endvidere enige om, at 60,0 mio. kr. udmøntes til at styrke dansk rumforskning og -innovation gennem et nyt rumprogram for forskning og innovation, som over de kommende år skal opbygge kapacitet i de danske forsknings- og innovationsmiljøer. Programmet skal støtte hele værdikæden fra talentudvikling og -tiltrækning gennem f.eks. erhvervs-ph.d.'er, grundlagsskabende forskning, anvendt forskning og test- og demonstrationsprojekter. Der lægges vægt på tværfaglighed i udmøntning af programmet, herunder nye rumbaserede grønne løsninger inden for klima/miljø/natur (inkl. arealanvendelse og overvågning), kvante- og rumbaseret kommunikation, forsvar og sikkerhed samt udnyttelse af rumdata i kombination med kunstig intelligens, digitale tvillinger og supercomputere.

Midlerne udmøntes af Danmarks Innovationsfond.

Aftalepartierne noterer sig, at rumforskning og -teknologi har en stigende betydning for centrale områder som f.eks. grøn omstilling og national sikkerhed. Aftalepartierne noterer sig, at regeringen vil fremlægge en ny strategi for rumforskning og -innovation, og er enige om at drøfte prioritering af midler til formålet igen ifm. forhandlingerne om forskningsreserven mv. for 2026.

2.4 Forsvarsforskning og diplomati-, freds- og konfliktforskning

Aftalepartierne er enige om at afsætte 40,0 mio. kr. i 2025 til Nationalt Forsvarsteknologisk Center. Aftalepartierne er enige om herunder at afsætte 32,0 mio. kr. til forsvarsforskning og forskningsinnovation i regi af Nationalt Forsvarsteknologisk Center for at understøtte kompetence- og kapacitetsopbygning i forskningsmiljøet. Endvidere er aftalepartierne enige om at prioritere 8,0 mio. kr. til at understøtte drift og udvikling af Nationalt Forsvarsteknologisk Center frem til og med 2026. Centeret skal bidrage til et teknologisk løft af Forsvaret og den danske forsvarsindustri gennem interdisciplinære partnerskaber, der samtænker teknologisk innovation med civile, militære, politiske og økonomiske hensyn. Midlerne til centeret skal desuden understøtte, at Danmark kan udnytte potentialerne i EU's Forsvarsfond og herunder fortsat iværksætte initiativer, der kan udbrede kendskabet til fonden. Initiativet skal ses i sammenhæng med kommende indsatser i regi af Forsvarsforliget. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Aftalepartierne er endvidere enige om at afsætte 5,0 mio. kr. til diplomati-, freds- og konfliktforskning i regi af Dansk Institut for Internationale Studier. Midlerne udmøntes af Udenrigsministeriet.

2.5 Kunstig intelligens

Aftalepartierne er enige om at afsætte 100,0 mio. kr. i 2025 til forskning i kunstig intelligens med særlig fokus på ansvarlig udvikling og anvendelse af teknologien. Kunstig intelligens rummer en række muligheder, men også risici, som myndigheder og virksomheder skal kunne navigere i for at drage samfundsmæssig nytte og undgå teknologiens faldgruber. Indsatsen skal samlet set bidrage til, at Danmark i en skærpet international konkurrence om teknologiudviklingen, herunder ift. ansvarlig kunstig intelligens, kan fastholde og tiltrække forskningstalant. Indsatsen skal endvidere understøtte udviklingen af forskningsbaserede løsninger med fokus på borgernes rettigheder, værdighed og uafhængighed. Indsatsen skal samtænkes med uddannelsesinitiativer samt øvrige igangværende forsknings- og innovationsinitiativer inden for kunstig intelligens.

Aftalepartierne er enige om herunder at afsætte 60,0 mio. kr. til at give forskningsindsatsen på området i Danmark et løft, herunder også den tidlige, grundlagsskabende forskning – bl.a. mhp. at kunne præge udviklingen af kunstig intelligens. Indsatsen skal belyse etiske spørgsmål og have fokus på forklarlighed i matematiske modeller for bedre at forstå deres anvendelse. Midlerne udmøntes af Danmarks Frie Forskningsfond.

Aftalepartierne er endvidere enige om at afsætte 30,0 mio. kr. til et nyt nationalt forskningscenter, som i tæt samarbejde med Pionércentret for AI skal samle de dygtigste forskere i Danmark inden for generativ kunstig intelligens og samfundsvidenskab. Centeret skal med udgangspunkt i tværfaglighed udøve strategisk og praksisrettet forskning i og evaluering og monitorering af generativ AI og betjene myndigheder med uvildig rådgivning, herunder om innovative løsninger i praksis. Centret skal desuden indgå i samarbejde med førende internationale forskningsmiljøer inden for generativ kunstig intelligens, herunder med henblik på at indhente international ekspertviden. Midlerne udmøntes af Digitaliseringsministeriet til et nationalt konsortium ledet af Københavns Universitet.

Endelig er aftalepartierne enige om at afsætte 10,0 mio. kr. til forskning og innovation i danske sprogmodeller baseret på generativ kunstig intelligens i regi af Danish Foundation Models, som er et samarbejde mellem danske universiteter og Alexandra Instituttet. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet til Alexandra Instituttet på vegne af Danish Foundation Models.

2.6 DIREC

Aftalepartierne er enige om at afsætte 40,0 mio. kr. i 2025 til at videreføre Digital Research Centre Denmark i 2025-26. Indsatsen skal bidrage til dansk forskning i verdensklasse inden for digitale teknologier, herunder særligt kunstig intelligens, og omsætte forskningen til værdiskabende anvendelser af digitale teknologier for erhvervslivet og den offentlige sektor. Indsatsen skal desuden sikre sammenhæng mellem aktører i forsknings- og innovationsøkosystemet i forhold til anvendelse af kunstig intelligens samt regnekraft og kvantecomputere. Indsatsen skal bygge bro mellem forskning i datalogi og andre forskningsområder, herunder inden for samfundsvidenskab og humaniora.

Indsatsen skal desuden bidrage til at styrke Danmarks digitale konkurrenceevne og udbredelsen af kunstig intelligens i Danmark. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

2.7 Bioteknologi og biosolutions

Aftalepartierne er enige om at afsætte 54,0 mio. kr. i 2025 til forskning inden for bioteknologi og biosolutions. Bioteknologi er et af de områder, som Europa-Kommissionen vurderer, er særligt kritisk for Europas sikkerhed og konkurrenceevne på sigt, og hvor det derfor er vigtigt at styrke den strategiske autonomi.

Midlerne skal styrke forskning og teknologisk udvikling inden for bioteknologi og biosolutions, der via forståelse, beherskelse og anvendelse af levende organismer kan bidrage til at udvikle bæredygtig produktion og nye løsninger relateret til landbrug, fødevarer, miljø, transport, procesindustri, klima og sundhedsområdet. Forsknings- og teknologiindsatsen kan bl.a. understøtte udvikling af biobaserede ingredienser og fermenteringsteknologi, industrielle enzymer, biobaseret foder, plante- og frøforædling, bioenergi og biobaserede miljøteknologier samt personlig medicin og udvikling af nye lægemidler. Indsatsen kan bl.a. bidrage til at reducere landbrugets anvendelse og afhængighed af kemiske bekæmpelsesmidler og uorganisk gødning og til nedbringelse af CO₂ i fremstillingsprocesser og slutprodukter. Midlerne udmøntes af Danmarks Innovationsfond.

2.8 Forskning i halvledere, micro- og nanochips

Aftalepartierne er enige om at afsætte 140,0 mio. kr. i 2025 til at understøtte dansk deltagelse i europæiske forsknings- og udviklingsinitiativer inden for halvledere, micro- og nanochips.

Mikrochips er grundstenen i den digitale omstilling af vores samfund og indgår i en lang række af produkter. I en forandret geopolitisk situation, og i en situation med europæisk mangel på mikrochips, har både udvikling af og produktionskapaciteten for mikrochips og kvantechips en sikkerhedspolitisk betydning.

Midlerne skal anvendes til at finansiere dansk deltagelse i EU-partnerskabet Chips Joint Undertaking (Chips JU), som har til formål at styrke det europæiske økosystem for forskning og innovation i mikrochips med henblik på at kunne øge EU's fremtidige produktionskapacitet på området. Midlerne udmøntes via Danmarks Innovationsfond. Evt. uforbrugte midler kan udmøntes gennem indsatsen vedr. kritiske og digitale teknologier under Danmarks Innovationsfond.

2.9 CERN fyrtårnsmiljø

Aftalepartierne er enige om at afsætte 20,0 mio. kr. i 2025 til etablering af et nationalt fyrtårnsmiljø i tilknytning til CERN. Fyrtårnsmiljøet skal fremme den danske anvendelse af CERN. Fyrtårnet skal søge nye, danske forskningsdimensioner i relation til CERN, eksempelvis inden for fysik, materialeforskning, grøn teknologi, digitale løsninger og chips/elektronik. Derudover skal fyrtårnet styrke kapaciteten af den eksisterende danske deltagelse i fysikeksperimenter på CERN. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet til ét værtsuniversitet på vegne af et nationalt konsortium.

2.10 Institut Laue-Langevin

Aftalepartierne er enige om at afsætte 13,6 mio. kr. i 2025 til at videreføre dansk medlemskab af den europæiske forskningsfacilitet Institut Laue-Langevin (ILL) med henblik på en fortsat opbygning af det danske neutronforskningsmiljø. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

2.11 European XFEL

Aftalepartierne er enige om at afsætte 11,2 mio. kr. i 2025 til videreførelse af dansk medlemskab af Den Europæiske Fri-Elektron Røntgenlaserfacilitet (European XFEL). Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

3. Sundhed og Life science

3.1 Life science, sundhed og velfærdsteknologi

Aftalepartierne er enige om at afsætte 320,5 mio. kr. i 2025 til strategisk og udfordringsdrevet forskning, teknologiudvikling og innovation inden for life science, sundhed og velfærdsteknologi.

Midlerne skal understøtte, at Danmarks stærke viden- og forskningsposition inden for området omsættes til opfindelser, produkter og teknologier, der gavner de danske borgere, sundhedsvæsenet, virksomhedernes bundlinje og dansk eksport. Forskningen skal derfor så vidt muligt udføres i et tæt samspil mellem forskningsinstitutioner og erhvervsliv.

Forskningen kan bidrage til at udvikle nye lægemidler, herunder personlig medicin og det digitale sundhedsområde, inkl. sundhedsdataområdet, medicinsk udstyr og brug af kunstig intelligens, herunder i forhold til behandling i eget hjem. Forskningen kan også bidrage til at styrke den nære sundhed samt udvikling, afprøvning og anvendelse af velfærdsteknologi inden for bl.a. ældre-, social- og sundhedsområdet. Forskningen kan ligeledes bidrage til digitale forebyggelses- og behandlingstilbud for mennesker med psykiske lidelser samt klinisk outcome og økonomisk impact af helgenomsekventering mv.

Der skal i den gennemførte forskning tages højde for dataetiske principper, herunder ansvarlig brug af data og transparens. Midlerne udmøntes af Danmarks Innovationsfond.

3.2 Styrket klinisk og uafhængig forskning

Aftalepartierne er enige om at afsætte 231,5 mio. kr. i 2025 til styrket patientnær klinisk og uafhængig forskning, herunder på områder, hvor der er begrænset kommerciel interesse.

Indsatsen kan bl.a. bidrage til ny viden om forebyggelse, effekten af standardbehandlinger og tilhørende bivirkningsprofil, forskning i prioritering i sundhedsvæsenet (prioriteringsforskning) samt ny viden om anvendelse, implementering og effekt af eksisterende og tidsbesparende pleje- og behandlingsformer.

Ud over at understøtte forskning generelt på det kliniske område baseret alene på forskernes egne ideer skal indsatsen styrke forskningen i forebyggelse, udredning og behandling af sygdommen demens samt forskning i pleje og omsorg for patienter med demens og deres pårørende samt sammenhæng i sundhedssystemet og borgerinddragelse på området.

Indsatsen skal derudover styrke forskningen i kvindesygdomme og bivirkninger ved brug af præventionsmidler, herunder i lyset af Belysning af kønsrepræsentation i klinisk forskning.

Indsatsen skal endvidere styrke forskningen i ulighed i sundhed på baggrund af bl.a. køn, handicap, arbejdsmiljø og socioøkonomiske vilkår, kronisk sygdom, antibiotikaresistens samt stress. Midlerne skal endvidere understøtte forskning vedr. det borgernære sundhedsvæsen, herunder de kommunale sundhedsopgaver.

3.2.1 Forskning i fertilitet

Aftalepartierne er enige om af den samlede ramme at prioritere 20 mio. kr. til forskning i mænd og kvinders fertilitet, herunder forskning i biologiske årsager samt forebyggelse, udredning og behandling af nedsat fertilitet og ufrivillig barnløshed. Indsatsen skal dermed bidrage til at undersøge fertiliteten i den danske befolkning. Indsatsen skal også understøtte forskning i samfundsmæssige forhold, der har indflydelse på fødselstallet.

3.2.2 Forskning i stofbrug, opioider og rusmidler

Aftalepartierne er enige om af den samlede ramme at prioritere 15 mio. kr. til forskning i stofbrug, herunder af rusmidler og opioider i et samfundsperspektiv. Forskningen kan være tværfaglig og skal adressere behandling, forebyggelse af brug og afhængighed samt skadesreduktion i forbindelse med stofbrug, herunder af rusmidler og opioider.

Midlerne udmøntes af Danmarks Frie Forskningsfond.

3.3 Psykiatriforskning

Aftalepartierne er enige om som opfølgning på det faglige oplæg til en 10-årsplan for psykiatrien og mental sundhed at afsætte 150,0 mio. kr. i 2025 til forskning i psykiatrien, herunder forebyggelse, årsagsforhold, forskelle mellem kønnene ift. diagnosticering mv., tidlig indsats, effektive og virksomme metoder til behandling, kvalitet, sammenhæng og bruger- og pårørendeinddragelse, mistrivsel, ensomhed, metoder til nedbringelse af tvang, medicinfri alternativer såsom kunst, kultur og natur, digitale behandlingsformer og virtual reality. Midlerne udmøntes af Danmarks Frie Forskningsfond.

3.4 Ældreforskning

Aftalepartierne er enige om at afsætte 35,0 mio. kr. i 2025 til multidisciplinær og praksisnær forskning inden for pleje og omsorg til den ældre borger, der skal belyse ældre borgeres sociale, psykologiske og fysiske robusthed, herunder bl.a. inden for pleje og omsorg i det nære sundhedsvæsen. Det kan eksempelvis være på områder som rehabilitering, omsorg, forebyggelse samt forskning i frisættelse af ældreplejen, herunder det offentlige samspil med andre fællesskaber på ældreområdet. Forskningen kan endvidere belyse ulighed samt udfordringer ift. omsorgstræthed i ældreplejen.

Midlerne udmøntes med 20 mio. kr. af Uddannelses- og Forskningsministeriet til Center for Praksisnær forskning i forbedring af sundhed og livskvalitet hos ældre borgere med multisygdomme. Endvidere afsættes 15 mio. kr., som udmøntes af Danmarks Frie Forskningsfond.

3.5 Forskning i smitsomme sygdomme og epidemioovervågning

Aftalepartierne er enige om at afsætte 5,0 mio. kr. i 2025 til forskning i smitsomme sygdomme og epidemioovervågning. Forskningen skal bl.a. bidrage til en forskningsbaseret tilgang til epidemioovervågning, øget viden om håndtering af smitsomme sygdomme og epidemier i bred forstand samt overvågning af vaccinationstilslutning. Midlerne udmøntes af Statens Serum Institut.

3.6 ESS-fyrtårn inden for dataanalyse og life science

Aftalepartierne er enige om at afsætte 39,2 mio. kr. i 2025 til at etablere et internationalt førende fyrtårns- og forskningsmiljø i tilknytning til European Spallation Source (ESS) inden for dataanalyse og life science.

Fyrtårnet vil særligt have fokus på koblingen mellem biologiske materialer og dataanalyse, som vurderes at få stor betydning for den fremtidige udvikling på life science-området. Fyrtårnet skal udvikle nye analyse- og modelleringsværktøjer i samarbejde med ESS' Datamanagement and Software Datacenter (DMSC), der er

lokaliseret i København. Dette skal sikre en stærk anvendelse og udnyttelse af DMSC og ESS samt en helhedsorienteret kompetenceopbygning af det danske life- og bioscience-område, til gavn for både dansk forskning og erhvervsliv.

ESS-fyrtårnsmiljøet skal etableres på et dansk værtsuniversitet på vegne af et nationalt konsortium. ESS-fyrtårnsmiljøet skal bidrage til kapacitetsopbygning i den danske forskningsverden med henblik på, at de danske forskningsinstitutioner og dansk erhvervsliv kan realisere de store potentialer, der er knyttet til det danske medværtsskab af ESS. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

4. Trivsel, læring og sammenhængskraft

4.1 Forskning i udsathed samt mistrivsel

Aftalepartierne er enige om at afsætte 55,0 mio. kr. i 2025 til at styrke forskningen i udsathed blandt særligt børn og unge samt forskningen i børn og unge, der mistrives.

Midlerne skal understøtte kapacitetsopbygning i forskningsmiljøerne og koordination af forskningen samt bidrage med øget viden om årsagssammenhænge, samspillet med PPR m.v.

Midlerne udmøntes med 20,0 mio. kr. til Nationalt center for forskning i udsathed blandt børn og unge (NUBU), som er et samarbejde mellem alle landets professionshøjskoler. Dette initiativ skal bl.a. understøtte sammenhængen i forskningen samt styrke formidlingen og videndelingen af forskningen til relevante uddannelser, herunder professionsbacheloruddannelser, og praksis.

Endvidere afsættes 35,0 mio. kr. til styrket forskning, herunder praksisnær forskning, inden for udsatte børn og unge og børn og unges trivsel/mistrivsel. Forskningen kan bl.a. bidrage med øget viden om årsagerne til mistrivsel blandt børn og unge, herunder med fokus på bl.a. tryggere digitale miljøer for børn og unge og positive og negative konsekvenser og effekter, som digitale medier har for børn og unges fællesskaber. Midlerne udmøntes af Danmarks Frie Forskningsfond.

4.2 Læring og trivsel i grundskolen og på erhvervsuddannelser

Aftalepartierne er enige om at afsætte i alt 45,0 mio. kr. i 2025 til at styrke forskning i læring og trivsel i grundskolen samt forskning i udvikling af erhvervsuddannelserne.

Aftalepartierne er enige om herunder at afsætte 35,0 mio. kr. til at styrke praksisnær forskning og tilvejebringe ny viden om læring og trivsel i grundskolen. Midlerne skal bl.a. understøtte anvendelsesorienteret forskning i veje til inkluderende læringsmiljøer, der kan understøtte forandringsprocessen mod en mere inkluderende grundskole, samt forskning i, hvordan digitalisering og skærmbrug påvirker elevers læringsproces og -udbytte samt trivsel. Endvidere skal midlerne understøtte forskning i matematikvanskeligheder og talblindhed. Initiativet kan også understøtte forskning i bæredygtig didaktik, pædagogik og undervisning. Initiativet skal samtidig være med til at understøtte et styrket videngrundlag for læreruddannelsen ved at skabe en tættere sammenhæng mellem forskningen, læreruddannelsens indhold og skolens praksis. Endvidere kan midlerne understøtte forskning i ulighed mellem kønnene ift. bl.a. læring, trivsel og uddannelsesvalg. Midlerne udmøntes af Danmarks Frie Forskningsfond.

Aftalepartierne er endvidere enige om at afsætte 5,0 mio. kr. til forskning i teknologiforståelse i folkeskolen. Midlerne skal bidrage til forskning i, hvordan teknologiforståelse kan understøtte børn og unges mulighed for at forholde sig kritisk og reflektivt til de teknologier, de omgives af i hverdagen, samt bidrage til at udvikle elevernes kreativitet til at udnytte teknologiernes muligheder. Midlerne skal udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet til Videnscenter for Digital Teknologiforståelse mhp. at skabe viden, der er udviklet i samarbejde med praksis, således at teknologiforståelsen i folkeskolen og på læreruddannelsen styrkes.

Endelig er aftalepartierne enige om at afsætte 5,0 mio. kr. til fortsat at styrke viden om erhvervsuddannelserne og sikre, at den kan anvendes i praksis til udvikling af uddannelserne. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet til Center for Viden om Erhvervsuddannelserne (CEVEU).

4.3 Forskning i antisemitisme

Aftalepartierne er enige om at afsætte 12,0 mio. kr. i 2025 til forskning i antisemitisme i Danmark.

Midlerne skal understøtte, at der genereres mere og bedre viden om, hvordan antisemitisme opstår, hvor den findes, og hvordan den spredes. Midlerne målrettes underbelyste områder og emner i forbindelse med antisemitisme i Danmark, herunder særligt i "den nye antisemitisme", hvor antisemitisme genereres ud fra en foragt for staten Israel samt i antisemitisme på onlineplatforme, herunder sociale medier. Midlerne vil herudover kunne bevilges til forskning i antisemitisme generelt, herunder eksempelvis Holocaust eller antisemitismens historie i Danmark. Midlerne vil f.eks. kunne tilgå projekter, der bidrager til at opbygge forskningskapaciteten indenfor antisemitisme. Midlerne udmøntes af Danmarks Frie Forskningsfond.

4.4 Opfølgning på udredninger

Aftalepartierne er enige om at afsætte 3,3 mio. kr. i 2025 til opdateringen af magtudredningen. Midlerne kommer oven i de samlede 42,8 mio. kr., som blev afsat til formålet i aftalerne om udmøntning af forskningsreserven m.v. for 2023 og 2024. Midlerne skal bidrage til en styrket formidlingsindsats, så resultaterne fra forskningsprojektet i endnu højere grad når ud og engagerer offentligheden og unge. Aftalepartierne er enige om at drøfte evt. fornyet prioritering af midler til formålet ifm. forhandlingerne om forskningsreserven mv. for 2026. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Endvidere er aftalepartierne enige om at afsætte yderligere 2,0 mio. kr. til den uvildige udredning af "Spiralsagen" og den øvrige svangerskabsforebyggende praksis over for grønlandske piger og kvinder fra 1960'erne til og med 1991. Midlerne kommer oven i de samlede 7,0 mio. kr., som blev afsat til formålet i aftalerne om udmøntning af forskningsreserven m.v. for 2023 og 2024. Midlerne udmøntes af Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

4.5 Styrket forskning på det specialiserede socialområde

Aftalepartierne er enige om at afsætte 40,0 mio. kr. til at styrke forskningen på det specialiserede socialområde. Midlerne tilgår Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) med henblik på at styrke praksisnær forskning på det specialiserede socialområde og kapacitetsopbygningen inden for forskningsfeltet bl.a. ved ph.d.-stipendiat.

Forskningen skal bl.a. bidrage til forskningsbaseret vidensopbygning om det specialiserede voksenområde særligt vedrørende effekter, virkninger og forebyggelse. Herunder kan forskningen bidrage med øget viden om omkostningseffektive indsatser eller forebyggelse. Det er centralt, at forskningen kobles til praksis, eksempelvis gennem samarbejde med praksis før, under og efter udførelsen af forskningen, herunder at forskningsresultater gøres let tilgængelige for relevante uddannelser, arbejdspladser og foreninger. Derudover er det centralt, at forskningen bedst muligt understøtter vidensudvikling på socialområdet, herunder viden om effekter af sociale indsatser, bl.a. ved anvendelse af nationale registerdata.

Endvidere skal forskningen inddrage relevante parter, herunder andre forskningsinstitutioner, uddannelsesinstitutioner, praksisfeltet og/eller de planlæggende og styrende myndigheder.

Midlerne udmøntes af Indenrigs- og Sundhedsministeriet til VIVE efter dialog med Social- og Boligministeriet.

5. Finansiering

Aftalepartierne er enige om at udmønte 1.024,0 mio. kr. fra § 19.44.01.10. Danmarks Innovationsfonds Uddelinger, 2.037,4 mio. kr. fra § 35.02.11.10. Tværgående forskningsinitiativer samt 1.400,9 mio. kr. fra § 35.11.02.20. Forskningsreserve i henhold til Aftale om reform af førtidspension og fleksjob i finanslovsforslaget for 2025 til finansiering af aftalen.

Partierne forpligter sig til at stemme for de ændringsforslag til forslag til finanslov for 2025, som følger af aftalen.

Såfremt Danmarks Innovationsfond og Danmarks Frie Forskningsfond ikke kan udmønte de fulde beløb til de enkelte initiativer pga. for få kvalificerede ansøgninger, kan fondene omprioritere midlerne til andre af aftalens initiativer, hvor fondene på baggrund af indkomne ansøgninger forventer meget lave succesrater og mange afslag på ansøgninger af høj kvalitet.

Aftale om fri forskning og fremtidens talentbase
mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre
og Moderaterne) og Danmarksdemokraterne,
Socialistisk Folkeparti, Det Konservative
Folkeparti, Enhedslisten, Dansk Folkeparti,
Radikale Venstre og Alternativet

1. november 2024

Aftale om fri forskning og fremtidens talentbase

Regeringen og aftalepartierne er enige om at fordele 1,003,0 mio. kr. til initiativer i finansloven for 2025, jf. tabel 1 nedenfor.

Tabel 1

Aftale om fri forskning og fremtidens talentbase

1. Tværgående indsatser: Fri forskning, talentudvikling, internationalt samarbejde og innovation	1,003,0
1.1 Frie forsknings- og innovationsmidler til universiteter	500,0
1.2 Frie midler til velfærdsforskning mv.	40,0
1.3 Frie Midler - Danmarks Frie Forskningsfond	120,0
1.4 Forskertalentprogrammet Inge Lehmann - Danmarks Frie Forskningsfond	81,8
1.5 Forskertalentprogrammet Sapere Aude - Danmarks Frie Forskningsfond	67,7
1.6 Forskningspriser	10,5
1.7 Videnbaseret innovation og kommerialisering af forskning	85,0
1.8 Tværgående internationalt forskningssamarbejde	81,9
1.9 Forskningsformidling mv.	16,1

Anm.: Midlerne er inkl. administration.

1.1 Frie forsknings- og innovationsmidler til universiteterne

Aftalepartierne er enige om at afsætte 500,0 mio. kr. i 2025 til frie forsknings- og innovationsmidler til universiteterne. Prioriteringen skal bl.a. understøtte opbygning af langsigtet kapacitet i forskningsmiljøerne, herunder mhp. et styrket grundlag for og sammenhæng med universiteternes innovationsindsats. Indsatsen skal herudover bidrage til at udvikle vækstlaget af fremtidige topforskere og tiltrække talent fra internationale eliteforskningsmiljøer. Aftalepartierne er enige om at drøfte evt. fornyet prioritering af midler til formålet ifm. forhandlingerne om forskningsreserven mv. for 2026. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

1.2 Frie midler til velfærdsforskning mv.

Aftalepartierne er enige om at afsætte 40,0 mio. kr. i 2025 til styrkelse af den praksisnære og anvendelsesorienterede forskning. Midlerne udmøntes som øget tilskud til forskning og udvikling på professionshøjskoler, erhvervsakademier, maritime videregående uddannelsesinstitutioner, videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner og Danmarks Medie- og Journalisthøjskole. Midlerne skal understøtte kapacitetsopbygning og vidensunderstøttelse af uddannelserne, herunder på velfærdsområdet. Desuden skal midlerne styrke institutionernes mulighed for hjemtag af eksterne midler samt samarbejder ml. institutionerne og med praksis, universiteter mv. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

1.3 Frie Midler – Danmarks Frie Forskningsfond.

Aftalepartierne er enige om at afsætte 120,0 mio. kr. i 2025 til at øge den samlede bevilling af frie midler under Danmarks Frie Forskningsfond.

1.4 Forskertalentprogrammet Inge Lehmann

Aftalepartierne er enige om at afsætte 81,8 mio. kr. i 2025 til at understøtte en mere ligelig kønsbalance i forskningsmiljøerne med fokus på de karrieretrin, hvor uligheden sætter ind. Midlerne udmøntes af Danmarks Frie Forskningsfond.

1.5 Forskertalentprogrammet Sapere Aude

Aftalepartierne er enige om at afsætte 67,7 mio. kr. i 2025 til at styrke talentudviklingen i dansk forskning. Midlerne udmøntes af Danmarks Frie Forskningsfond.

1.6 Forskningspriser

Aftalepartierne er enige om at afsætte 10,5 mio. kr. i 2025 til forsknings- og innovationspriser og -ceremonier. Midlerne skal bl.a. understøtte en årlig begivenhed, der hædrer og belønner exceptionelle talenter inden for forskning med priser og forskningsmidler. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

1.7 Videnbaseret innovation og kommerialisering af forskning

Aftalepartierne er enige om at afsætte 85,0 mio. kr. i 2025 til at udnytte potentialet for i højere grad at omsætte forskning og ny teknologi til konkrete og innovative løsninger til gavn for samfundet. Midlerne understøtter ambitionerne for videnbaseret innovation i regeringens iværksætterstrategi (juni 2024).

Midlerne skal fremme samspillet mellem forskere, erhvervsliv, investorer mv. – med afsæt i forskning og ny teknologi – for dermed at øge universiteternes evne til f.eks. at skabe nye forskningsbaserede vækstvirksomheder. Midlerne skal give innovationsaktiviteter på universiteterne et løft for i højere grad at understøtte virksomhedssamarbejde, kompetenceudvikling af forskere inden for innovation, udvikling af konkrete forskningsbaserede løsninger mv. Endvidere kan midlerne bruges til at videreføre initiativet Open Entrepreneurship, hvor universiteterne samarbejder på tværs ift. at fremme etableringen af nye virksomheder, der tager afsæt i forskning og ny teknologi. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Aftalepartierne er enige om af de samlede midler at afsætte 10,0 mio. kr. til at videreføre Fonden for entreprenørskab for at fremme uddannelse og entreprenørskab i hele Danmark. Midlerne udmøntes af Erhvervsministeriet.

1.8 Tværgående internationalt forskningssamarbejde

Aftalepartierne er enige om at afsætte 81,9 mio. kr. i 2025 til at øge dansk deltagelse i internationalt forskningssamarbejde. Midlerne skal understøtte danske forskere og virksomheders adgang til international viden via samarbejde og adgang til netværk i de bedste globale videnmiljøer.

Aftalepartierne er enige om heraf at afsætte 38,7 mio. kr. til at understøtte henholdsvis globalt forskningssamarbejde med udvalgte prioritetslande, øget deltagelse i EU-partnerskaber samt Danmarks koordination af EU-partnerskabet "Agriculture of Data". Midlerne udmøntes af Danmarks Innovationsfond (i dialog med Uddannelses- og Forskningsministeriet) og Ministeriet for Grøn Trepark.

Aftalepartierne er endvidere enige om at afsætte 41,5 mio. kr. til at understøtte EU-initiativet om europæiske universiteter, aktiviteter i regi af Innovation Centre Danmark og Global Innovation Network Program. Midlerne skal endvidere understøtte danske virksomheders og videninstitutioners muligheder for at opnå bevillinger fra Horizon Europe og Den Europæiske Forsvarsfond mv. gennem EUopSTART og EU Innovation Fund samt danske forskeres deltagelse i IPCC's forskningsarbejde. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet, Danmarks Innovationsfond samt Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet.

Endelig er aftalepartierne enige om, at der afsættes 1,7 mio. kr. til at understøtte erhvervs-ph.d.-ordningen i Grønland og på Færøerne. Midlerne udmøntes af Danmarks Innovationsfond.

1.9 Forskningsformidling mv.

Aftalepartierne er enige om at afsætte 4,1 mio. kr. i 2025 til Videnskab.dk, der er et uafhængigt netmedie med fokus på populærvidenskabelig formidling. Endvidere er aftalepartierne enige om at afsætte 12,0 mio. kr. til Grundtvigcenteret, der har til formål at gøre N.F.S. Grundtvigs forfatterskab offentligt tilgængeligt via digitalisering og kommenterede udgaver. Grundtvigcenteret har derudover til formål at fremme det almene studie af Grundtvig og hans virkningshistorie gennem forskning, undervisning og formidling. Midlerne udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

2. Finansiering

Aftalepartierne er enige om at udmønte 1,003,0 mio. kr. fra § 35.11.02.10. Tværgående forskningsinitiativer i finanslovsforslaget for 2025 til finansiering af aftalen.

Partierne forpligter sig til at stemme for de ændringsforslag til forslag til finanslov for 2025, som følger af aftalen.

Bilag 1 – Nøgletal for statslige forskningsmidler i finansloven for 2025

Tabel 1-5 viser udviklingen i bevillinger og nøgletal på udvalgte områder. Beløbene i 2025 er opgjort inklusive de aftalte prioriteringer i nærværende aftale.

Tabel 1

Det offentlige forskningsbudget, 2019-2025

Mio. kr., 2025-pl	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
A. Det statslige forskningsbudget	19.795,7	21.313,1	21.556,7	20.608,0	21.190,2	21.619,7	22.769,1
B. Det øvrige forskningsbudget	6.736,1	7.250,6	6.970,4	7.264,2	7.696,5	7.831,3	7.560,7
Grundforskningsfond	513,8	606,9	560,4	406,6	573,0	553,1	526,0
Nordisk ministerråd	68,5	68,6	62,2	61,7	64,1	64,0	61,4
EU	2.320,2	2.470,4	2.035,0	2.475,0	2.667,3	2.869,5	2.558,3
Kommuner og regioner	3.833,6	4.104,7	4.312,8	4.320,9	4.392,1	4.344,8	4.415,0
A+B Det offentlige forskningsbudget, i alt	26.531,9	28.563,7	28.527,1	27.872,2	28.886,7	29.451,0	30.329,8

Anm.: Tallene er opregnet fra løbende priser til 2025-pl.
Kilde: Finansministeriet, Danmarks Statistik og FFL25.

Tabel 2

Øremærkede statslige forskningsbevillinger til grøn forskning og udvikling, 2019-2025

Mio. kr., 2025-pl	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Danmarks Innovationsfond	330,3	967,8	1.380,3	768,6	659,9	678,5	680,0
Danmarks Frie Forskningsfond	0,0	405,9	366,6	119,7	108,6	139,8	197,0
UDP'erne:	917,5	1.136,7	1.179,6	936,2	931,2	969,6	934,0
- EUDP	528,7	685,4	749,5	545,8	539,7	540,1	526,2
- MUDP	108,4	162,9	167,7	137,0	137,5	145,3	143,7
- GUDP	280,4	288,4	262,4	253,4	254,0	284,2	264,1
Øvrige grønne initiativer	179,7	204,7	332,9	858,0	865,9	874,9	1.186,1
I alt	1.427,5	2.715,1	3.259,4	2.682,5	2.565,6	2.662,8	2.997,1

Anm.: Øremærkede grønne bevillinger bygger på konkrete vurderinger af de enkelte bevillinger. Der er taget udgangspunkt i tabel 2 fra FR24-aftalen. Midlerne er inkl. administration.
Kilde: FL 2019-2024 og FFL25, indmeldinger fra ministerier samt aftaler om fordeling af forskningsreserven mv. i 2025.

Tabel 3

Udvikling i det endelige bevillingsniveau for fondene og UDP'erne, 2019-2025

Mio. kr., 2025-pl	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Danmarks Innovationsfond	1.797,3	2.738,1	2.081,4	1.821,0	1.738,9	1.776,5	1.976,2
Danmarks Frie Forskningsfond	1.485,6	1.856,1	1.739,9	1.585,1	1.812,7	1.993,7	2.114,0
UDP'erne:	917,5	1.136,7	1.179,6	936,2	931,2	969,6	934,0
- EUDP	528,7	685,4	749,5	545,8	539,7	540,1	526,2
- MUDP	108,4	162,9	167,7	137,0	137,5	145,3	143,7
- GUDP	280,4	288,4	262,4	253,4	254,0	284,2	264,1
I alt	4.200,4	5.730,9	5.000,9	4.342,3	4.482,8	4.739,8	5024,2

Anm.: Der taget udgangspunkt i tabel 3 fra FR24-aftalen. Tallene er opregnet fra 24-25-pl. Midlerne er inkl. administration.
Kilde: FL 2019-2024 og FFL25, indmeldinger fra ministerier samt aftaler om fordeling af forskningsreserven mv. i 2025.

Tabel 4

Fordeling af Frie forsknings- og innovationsmidler til universiteterne

<i>Mio. kr., 2025-pl</i>	
Aalborg Universitet	86,0
Aarhus Universitet	93,0
Copenhagen Business School	24,0
Danmarks Tekniske Universitet	93,0
IT Universitetet	9,0
Københavns Universitet	93,0
Roskilde Universitet	16,0
Syddansk Universitet	86,0
I alt	500,0

Tabel 5

Fordeling af Frie midler til velfærdsforskning mv.

<i>Mio. kr., 2025-pl</i>		
Erhvervsakademier	CPHBusiness	0,9
	Erhvervsakademi DANIA	0,4
	Erhvervsakademi Midtvest	0,1
	Erhvervsakademi Sydvest	0,2
	Erhvervsakademi Aarhus	0,7
	IBA Erhvervsakademi Kolding	0,2
	KEA – Københavns Erhvervsakademi	0,9
	ZEALAND – Sjællands Erhvervsakademi	0,4
Professionshøjskoler	Danmarks Medie- og Journalisthøjskole - DMJX	0,8
	Københavns Professionshøjskole	6,4
	Professionshøjskolen Absalon	2,4
	UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	3,0
	Professionshøjskolen UCN	2,5
	UC SYD	1,9
	VIA University College	6,3
Videregående Maritime uddannelsesinstitutioner	Fredericia Maskinmesterskole	0,1
	MARTEC – Maritime and Polytechnic College	0,1
	Maskinmesterskolen København	0,2
	SIMAC – Svendborg International Maritime Academy	0,2
	Aarhus Maskinmesterskole	0,2
Videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner	Arkitektskolen Aarhus	3,2
	Det Kongelige Akademi	7,7
	Designskolen Kolding	1,5
I alt		40,0

Anm.: Summen af institutionernes tilskud summerer ikke til den samlede bevilling, som er vist i rækken "I alt", hvilket skyldes afrundinger.